

# Correctievoorschrift HAVO

# 2017

tijdvak 1

## management & organisatie

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

### 1 Regels voor de beoordeling

---

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.  
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

## 2 Algemene regels

---

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.  
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.  
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.  
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.  
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.  
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

### 3 Vakspecifieke regels

---

Voor dit examen kunnen maximaal 59 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen scorepunten afgetrokken.

Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één scorepunt afgetrokken tot een maximum van twee scorepunten per opgave.

### 4 Beoordelingsmodel

---

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

#### Opgave 1

---

1 **maximumscore 1**

$$200.000 \times 0,20 + (10.200.000 - 200.000) \times 0,25 = \text{€ } 2.540.000$$

2 **maximumscore 1**

$$(10.200.000 - 2.540.000) \times 0,78 = \text{€ } 5.974.800$$

Vraag	Antwoord	Scores
<b>3</b>	<b>maximumscore 2</b> Voorbeelden van juiste antwoorden zijn: – Adema wil het eigen vermogen minder laten dalen / de solvabiliteit minder laten verslechteren. – Adema heeft te weinig liquide middelen. – Adema wil de beschikbare liquide middelen aanwenden voor andere zaken dan voor dividenduitkering.	
	per juist antwoord	1
<b>4</b>	<b>maximumscore 4</b>	
	• stockdividend = $0,05 \times 60.000.000 = 3.000.000$	1
	• aantal geplaatste aandelen = $\frac{60.000.000}{5} = 12.000.000$	1
	• beschikbaar cashdividend per aandeel: $\frac{5.974.800 - 3.000.000}{12.000.000} = \text{€ } 0,2479$ wordt € 0,24	2

## Opgave 2

<b>5</b>	<b>maximumscore 2</b>	
	• maximaal aantal dagen per kwartaal: 10 weken per kwartaal x 5 dagen per week = 50 dagen	1
	• $50 \times 0,2 + 50 \times 0,6 + 50 \times 0,82 + 50 \times 0,3 = 10 + 30 + 41 + 15 = 96$ nachten	1
<b>6</b>	<b>maximumscore 2</b>	
	• $10 \times 85 + 30 \times 115 + 41 \times 130 + 15 \times 90 = 10.980$	1
	• $10.980 \times (1 - 0,03 - 0,05) = \text{€ } 10.101,60$	1
<b>7</b>	<b>maximumscore 2</b>	
	• $21.000 \times 0,02 = 420$ $21.000 - (2.338 - 420) = 19.082$	1
	• $19.082 \times 0,02 = 381,64$ $420 + 381,64 = \text{€ } 801,64$	1

Vraag	Antwoord	Scores
<b>8</b>	<b>maximumscore 3</b> <ul style="list-style-type: none"> <li><math>5 \times 1 \times 96 \times 0,25 + 5 \times 2 \times 96 \times 0,75 = 840</math></li> <li><math>840 + 2,5 \times 96 + 801,64 = \text{€ } 1.881,64</math></li> </ul> <p><i>Opmerking</i>  <i>Voor elke gemaakte fout 1 scorepunt in mindering brengen.</i></p>	1 2
<b>9</b>	<b>maximumscore 1</b> Karin is een particulier (en heeft geen bv).	
<b>10</b>	<b>maximumscore 2</b> <ul style="list-style-type: none"> <li><math>10.101,60 - 1.881,64 = 8.219,96</math>  <math>0,7 \times 8.219,96 \times 0,42 = 2.416,67</math></li> <li><math>8.219,96 - 2.416,67 = \text{€ } 5.803,29</math></li> </ul>	1 1
<b>11</b>	<b>maximumscore 2</b> Per boeking wordt $0,5 \times 1 + 0,5 \times 2 =$ gemiddeld 1,5 keer schoongemaakt. In totaal wordt $\frac{96}{1,5} = 64$ keer schoongemaakt.	
<b>12</b>	<b>maximumscore 2</b> $96 \times 1 + 64 \times 3 + 4 \times 10 \times 4 = 448$ uur	
<b>13</b>	<b>maximumscore 2</b> <ul style="list-style-type: none"> <li><math>\frac{5.803,29}{448} = \text{€ } 12,95</math> per gewerkt uur</li> <li><math>\text{€ } 12,95</math> is meer dan <math>\text{€ } 12</math>, dus Karin zal besluiten haar etage te gaan verhuren</li> </ul>	1 1

### Opgave 3

**14 maximumscore 2**  
 $84 \times (120 + 15) + 11 \times (160 + 15) = \text{€ } 13.265$

**15 maximumscore 2**  
 $13.265 + 1.520 - 350 = \text{€ } 14.435$

*Opmerking*  
*Wanneer plus- en minteken zijn omgewisseld, worden geen scorepunten toegekend.*

Vraag	Antwoord	Scores
<b>16</b>	<b>maximumscore 3</b>	
	• Stijging huurlasten in 2016 is $\frac{7.560 - 7.200}{7.200} \times 100\% = 5\%$	1
	• De huuruitgaven in 2017 bedragen $7.560 \times 1,05 + 630 = \text{€ } 8.568$	2
	<i>Opmerking</i> <i>Voor elke gemaakte fout 1 scorepunt in mindering brengen.</i>	
<b>17</b>	<b>maximumscore 2</b>	
	• $1.510 + 14.435$ (vraag 15) – $8.568$ (vraag 16) – $5.500 = \text{€ } 1.877$	1
	• Dat is voldoende $\text{€ } 1.877 > \text{€ } 1.500$	1

## Opgave 4

- 18 maximumscore 2**  
 $3.300 \times 10,30 - 2.800 \times 8,15 - 500 \times 7,50 = \text{€ } 7.420$
- Opmerking*  
*Voor elke gemaakte fout 1 scorepunt in mindering brengen.*
- 19 maximumscore 1**  
 $1.000 + 1.500 - 600 + 2.800 - 3.300 + 4.000 = 5.400 \text{ m}^2$
- 20 maximumscore 2**
- waarde voorraad hout op basis van vvp:  $5.400 \times 7,70 = 41.580$   
 waarde voorraad hout op basis van lifo:  $1.000 \times 7,20 + 400 (= 1.500 - 600 - 500) \times 7,50 + 4.000 \times 6,95 = 38.000$  1
  - De balanspost Voorraad hout neemt toe met  $41.580 - 38.000 = \text{€ } 3.580$  1
- 21 maximumscore 1**  
 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Alle inkopen en verkopen worden op dezelfde dag ontvangen en afgeleverd.
  - Per 31 maart 2017 zijn er geen voorinkopen en voorverkopen meer.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

## Opgave 5

**22 maximumscore 2**

- Er is ten opzichte van het eigen vermogen 1
- veel vreemd vermogen aanwezig 1

*Opmerking*

*Een andere verhouding tussen eigen vermogen, vreemd vermogen en totaal vermogen kan ook correct zijn.*

**23 maximumscore 1**

V&D is een rechtspersoon.

**24 maximumscore 2**

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- De panden komen niet leeg te staan waardoor de eigenaren geen huurinkomsten hebben.
- De leveranciers raken geen afnemer van producten kwijt.
- De banken krijgen een deel van het uitgeleende geld terug.
- Werknemers verliezen hun baan niet.

**25 maximumscore 2**

$25.000.000 + 0,06 \times (15.000.000 + 25.000.000) = \text{€ } 27.400.000$

*Opmerking*

*Voor elke gemaakte fout 1 scorepunt in mindering brengen.*

**26 maximumscore 3**

- Crediteuren balans 31 december 2014 = 120.274.000 1
  - Betaling inkopen eerste kwartaal 2015 =
- |  |                         |   |
|--|-------------------------|---|
| $0,10 \times 69.000.000 + \frac{2}{3} \times 0,90 \times 69.000.000 =$ | <u>48.300.000</u>       |   |
|  | $\text{€ } 168.574.000$ | 2 |

*Opmerking*

*Voor elke gemaakte fout 1 scorepunt in mindering brengen.*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 3

<b>Liquiditeitsbegroting V&amp;D eerste kwartaal 2015 (getallen x € 1.000)</b>	
<b>Ontvangsten:</b>	
Uit verkoop van goederen	<b>185.856</b>
Investering Sun Capital	<u>0</u>
Totaal ontvangsten	<b>185.856</b>
<b>Uitgaven:</b>	
Uitgaven aan lonen	<b>33.000</b>
Uitgaven aan huren	18.750
Uitgaven aan 6% banklening (vraag 25)	27.400
Uitgaven aan inkopen (vraag 26)	168.574
Overige uitgaven	<b><u>11.521</u></b>
Totaal uitgaven	259.245
<b>Saldo</b>	-/- 73.389

Berekeningen (getallen x € 1.000)

Huur	3 x 6.250 = 18.750
Saldo	185.856 – 259.245 = -/-73.389

Conclusie:

saldo liquide middelen en rekening courant op 1 januari 2015 = 8.026.000  
 – 19.877.000 (rekening-courant) = -/-11.851.000  
 kredietbehoefte = (11.851.000 + 73.389.000) > kredietruimte (25.000.000).  
 Er ontstaan betalingsproblemen.

- Conclusie 1
- 18.750 1
- -/- 73.389 1

## Opgave 6

28 maximumscore 1

$$\frac{69,77}{0,85} \times 100 = \text{€ } 8.208,24$$

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

**29 maximumscore 2**

$$\frac{8.208,24}{1,0085^{71}} = \text{€ } 4.500,50$$

*Opmerking*

*Voor elke gemaakte fout 1 scorepunt in mindering brengen.*

**30 maximumscore 2**

Voorbeelden van een juiste berekening zijn:

- $4.500,50 \times 1,0085^{74} = \text{€ } 8.419,33$
- $(8.208,24 + 69,77) \times 1,0085^2 = \text{€ } 8.419,33$
- $8.208,24 \times 1,0085^3 = \text{€ } 8.419,33$

*Opmerking*

*Voor elke gemaakte fout 1 scorepunt in mindering brengen.*

## 5 Aanleveren scores

---

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 30 mei

Ook na 30 mei kunt u nog tot 14 juni gegevens voor Cito accorderen. Alle gegevens die vóór 14 juni zijn geaccordeerd, worden meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in de webbased versie van Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

### tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

## 6 Bronvermeldingen

---

informatiebron 5 V&D (aangepast)